

ZECE MAIU

CONFERINȚĂ

ținută la Sărbarea școlară din

10 Maiu 1900.

de

DIMITRE ONCIUL

BUCURESCI

Stabilim. grafic I. V. SOCECŪ, Str. Berzei 59

1900

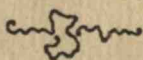
ZECE MAIU

1900

Inw. A. 6138

REPUBLICA ROMANA
BIBLIOTECA
1917

Zece Maiu

B206689

Conferință

ținută la Serbarea școlară din 10 Maiu 1900

de

Dimitre Onciul

136561

~~~~~  
Editura Ministerului Cultelor și Instrucțiunii  
publice.  
~~~~~

Donațiunea
ION BOGDAN

BUCURESCI

Stabilim. grafic I. V. SOCECŪ, Str. Berzei 59
1900.

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ

BUCUREȘTI

COTA

24653 Varua

1961

RC 261/06

B.C.U. Bucuresti

C136561

*Sire,
Altețe Regale,
Doamnelor și Domnilor,
Tubiți școlari,*

Dela Molna și dela Prut până
la Dunăre, din Carpați și
până la Mare, România toată și cu
dînsa tot Românul serbează astăzi ani-
versarea unei mărețe zile a istoriei
sale.

Ziua de 10 Maiu ne-a fost dată dela
Providență să fie întruparea idealului
național visat de părinții noștri, să
vadă înălțarea Țerii ce moștenire ne-au
lăsat străbunii, să chieме la nouă vieață
Națiunea ce voià să-și creeze un viitor.

Trei mari fapte, cele mai memorabile ale istoriei noastre contemporane, s'au îndeplinit în această zi de serbătoare națională: Dinastia, Independența, Regalitatea.

Șease secoli de lupte și de străduințe s'au strecurat în noianul vremilor, dela începuturile pline de sbucium ale voevodatelor Țerii Românești și Moldovei, până când fiii acestor țeri surori au isbutit să-și creeze o Patrie unită, liberă și independentă, să-și întemeieze o Dinastie puternică și strălucită, să-și încoroneze opera de secoli cu Regala Coroană de oțel. Șease secoli s'au strecurat până când faptă s'a făcut idealul pentru care luptat-au Basarabii și Mușatii, pe care visatu-l-au cronicarii și poeții, pentru care jertfitu-s'au patrioții.

Și ani 34 își împlinesc azi cursul, de când România, condusă de a sa menire și de a fiilor sei credință, a făcut pasul

hotărîtor pe calea ce ea și-a deschis spre atingerea acestui ideal.

Azi 34 de ani, Augustul Principe Carol de Hohenzollern, chiebat de glasul unanim al Țerii și trimes de Providență, a suit tronul lui Stefan cel Mare și Mihaiu Viteazul, a luat sceptrul Regelui Carol. Și ceea ce România din 10 Maiu 1866 este azi, în 10 Maiu 1900, lumea vede cu mirare, noi simțim în inimă și suflet, Țeara spune cu mândrie.

Azi 34 de ani, Alesul Poporului Român, intrând prin Porțile-de-Fier ce bătânul Istru le-a deschis Occidentului spre Orient și Orientului spre Occident, — azi 34 de ani, Trimesul Providenței, luând cârma destinelor Țerii, ne zicea:

*«Am venit să creez un viitor. Credeți în Mine, precum Eu cred în voi»!*¹⁾

¹⁾ Trei-zeci de ani de domnie ai Regelui Carol I. Cuvîntări și acte. Edițiunea Academiei

Noi am crezut. Credința noastră și credința Lui ne-au dus la izbândă.

«*Cu o speranță nemărginită în viitor, cu credință în bine*»²⁾, tînărul Domn și tînărul Popor, întru *un cuget*, cu o inimă, cu o voință, au purces să recucerească României gloria străbună de restriștile veacurilor întunecată, să-i dea locul ce i-se cuvine între națiunile lumii civilizate, să-i croască calea spre un falnic viitor. Și credința, speranța, voința, ele aieva faptă s'au făcut.

Astăzi România, condusă de un viteaz și înțelept Domn și Rege, regenerată prin foc, prin fier și sânge, sfărămând jugul umilitor ce o apăsă de secol, vede împlinit *visul de aur* al înaintașilor noștri. Liberă și de sine

Române. București, 1897. Vol. I, p. 98. 86.
(După această edițiune sunt toate citațiunile următoare din cuvîntările M. S. Regelui.)

2) I, 162.

stătătoare; singură stăpână pe soarta sa; purtând coroana regală pe fruntea sa de împărătească viță, strălucitor simbol al biruinței și suveranității; îndreptată pe calea progresului și a civilizațiunii, cu menirea de a fi «*un centru de lumină în Orient*»³⁾: România — sub o glorioasă Dinastie, de popor iubită, în afară respectată — ocupă astăzi cu demnitate locul cuvenit între statele suverane ale Europei, înălțată la rangul și la vaza ce până acum nu i-a fost dat a le avea nici odată.

Astfel domnia regelui Carol I este și rămâne epoca cea mai strălucită a istoriei române până în zilele noastre. Ea încheie o lungă perioadă de lupte și suferințe pentru țelul ce l-am atins, încoronând lucrarea de secoli și eroicele fapte ale generațiunilor trecute; ea în-

3) I, 220.

cepe o nouă perioadă, plină de speranțe în viitor; ea începe o nouă carte în care să fie scrisă viața poporului român.

Această glorioasă și fericită domnie, bogată în mari fapte, are trei mari momente de plecare, unite ca trinitate a înălțării naționale în ziua de 10 Maiu: întemeierea Dinastiei, proclamarea Independenței, încoronarea celui dintâiu Rege.

În 10 Maiu 1866, zi mult binecuvîntată de Dumnezeu, Capitala, plină de însuflețire, primea pe alesul Țerii, Principele Carol, care venea ca Domn al României.

Despre această venire Regele ne spune:

«La 10 Maiu 1866 intram în București, chiebat de voința unanimă a unui popor care, cu aclamări de bucurie,

remitea în mânilor Mele speranțele și viitorul seu, căruia Eu îi aduceam o inimă curată și plină de credință, o voință fermă și hotărîtă de a-mi consacra viața fericirii și prosperității lui⁴⁾.

Aceste cuvinte de Domn neșterse fie din inimele românești, din generațiune în generațiune. Domnia Regelui nostru arată ce poate o viață de Domn, întreagă consacrată poporului seu.

Dar nu pe timp de o singură viață numai a fost hotărîtoare ziua de 10 Maiu 1866. După lungul șir de domnii nestatornice ce ne-au fost date, venirea la domnie a Principelui Carol ne-a adus stabilitate, ne-a dat o Dinastie. Ea a readus pe poporul român la vechea lui virtute a sentimentului dinastic, amorțit în sufletul lui sub jugul apăsător al stăpânirii otomane.

⁴⁾ II, 47—48.

Poporul român, din firea lui, este eminentemente dinastic. Aceasta o arată domniile neîntrerupte ale Basarabilor în Țeara Românească, ale Mușaiilor în Moldova, până la cei din urmă descendenți ai vechilor dinastii române. De și electivă, acele domnii de glorioasă amintire au fost cu adevărat dinastice: domnul se alegea dintre membrii dinastiei. Și când, după stingerea Basarabilor și Mușaiilor, alți domni luau moștenirea lor, încercările repetate de a întemeia dinastii noi fură mereu zădărnice de neîmpăcatul dușman al țării, spre a o ține cu atât mai sigur în robie. Trista experiență făcută în acele vremi de nestabilitate, poporul român o resumă în proverbul său: «Schimbarea domnilor bucuria nebunilor». Sentimentul dinastic al poporului explică pentru ce mai mulți dintre domnii pământeni ce s'au succedat după stingerea

vechilor dinastii, până chiar și unii dintre Fanarioți, căută să-și legitimeze domnia prin o înrudire fictivă cu vechea dinastie a țerii.

Numai secolii de suferințe sub jug apăsător au putut să amortească acest adânc sentiment dinastic în sufletul Românului. Eată-l astăzi reînviat la nouă și mai strălucită viață!

Pentru a doua oară, ziua de 10 Maiu este mare în anele istoriei noastre în anul de mântuire 1877: este ziua *Independenței*. Proclamată la 10 Maiu de Corpurile legiuitoare, independența României fu consfințită apoi prin sângele ostașilor noștri, conduși la biruință de marele Căpitan și Domn Carol, în gloriosul resboiu al *Independenței*.

Despre acest eveniment, scris cu sânge de eroi în cartea Țerii și a Neamului întru eternă glorie, biruitorul Domn ne zice :

«La 10 Maiu 1877, un puternic și bărbătesc freamăt făcû să tresară pe toți Româniî dela o margine la alta; ei se grupară împrejurul Mieu; strigându-mi: Trage strămoșeasca spadă și reînvie zilele de glorie și de fericire ale Românilor! Fă țeara independentă! Am mers vesel și plin de încredere, căci știeam că aveam în urma Mea un întreg popor» 5).

Iar «eroilor dela Grivița, Pleona, Rahova și Smârdan, care prin sângele lor au pus pe fruntea României coroana independenței» 6), la plecarea în resboiu Domnul le ziceà:

«Ostași români, voi știți cât de mult a suferit patria voastră în timp de peste 200 de ani, în cari vi se răpiseră mijloacele de a mai apăra, pe câmpurile de bătaie, drepturile ei. Astăzi aveți

5) I, 572—573.

6) I, 511—512.

ocasiunea de a arăta din nou vitejia voastră, și Europa întreagă stă cu ochii țintiți spre voi. Nainte dar cu inimă românească, și lumea să ne judece după faptele noastre. Reîncepem astăzi luptele glorioase ale străbunilor. Armata română va reda României rangul ce i-se cuvine între națiunile europene. Faceți dar să fâlfăe din nou cu glorie drapelul românesc pe câmpul de bătăie, unde strămoșii voștri au fost, secolii întregi, apărătorii legii și ai libertății. Nainte dar, ostași români, nainte cu bărbăție, și în curând vă veți întoarce în familiile voastre, în țeara voastră liberă prin voi înși-vă, acoperiți de aplauzele întregii Națiuni» 7).

Cu așa cuvinte de îmbărbătare și re-deșteptare, Domnul-Erou a dus oastea română pe câmpul de luptă pentru re-

7) I, 439—440.

dobândirea gloriei străbune, pe câmpul de biruință. Ziua de 10 Maiu 1877, urmată de resboiul Independenței, este și remâne una din cele mai memorabile în analele istoriei noastre.

Tot pentru independență au luptat chiar cei dintâi domni ai Țerii Românești și ai Moldovei; lupta pentru independență este gloria vitejilor Basarabi și Mușăți; dar independența cucerită de dînșii n'a fost și nu putea să fie decât trecătoare. Independența cucerită de Domnul Carol — așa credem în Providența care ni l-a trimes — sfântă moștenire va remâne generațiunilor viitoare, și neștirbită să remână din secol în secol.

Pentru a treia oară, ziua de 10 Maiu strălucește în istoria României în anul încoronării 1881. Coroana Regală de oțel, pusă în această mare zi pe fruntea

biruitorului Domn, este coroana istoriei noastre întregi.

La măreața serbare a încoronării, primul nostru Rege ne ziceà:

«Serbarea de astăzi consacră o epocă de 15 ani, plină de lupte grele, de fapte mari. Sub puternicul scut al constituțiunii, România a crescut, s'a dezvoltat, s'a întărit. Stăruința națiunii, vitejia armatei și credința care am avut-o în bărbăția poporului au împlinit dorințele noastre cele mai arzânde prin proclamarea Regatului, care este garanția cea mai sigură pentru viitor. Primesc dar cu mândrie, ca simbol al independenței și al tăriei României, această coroană, tăiată dintr'un tun stropit cu sângele vitejilor noștri, sfințită de biserică. Ea va fi păstrată ca o comoară prețioasă, amintind momentele grele și timpurile glorioase ce am străbătut împreună; ea va arăta generați-

136561

unilor viitoare voinicia Românilor din est-timpî și unirea care a domnit între Țeară și Domn. Pentru Regina și pentru Mine însă, coroana cea mai frumoasă este și rămâne dragostea și încrederea poporului, pentru care n'avem decât un gând: mărirea și fericirea lui» 8).

Iar la oferirea coroanei regale de către Corpurile legiuitoare, inima prea iubitului nostru Domn și Rege ne vorbea:

«Fie ca primul Rege al României să se bucure de aceeași iubire ca acel care până astăzi a fost și rămâne Domnul ei; căci pentru Mine dragostea acestui nobil și viteaz popor, cărui am dat inima și sufletul Meu, este mai scumpă și mai prețioasă decât toate măririle cari încunjură Coroana» 9).

8) II, 12—13,

9) II, 3.

Da, iubirea, iubirea nemărginită a Regelui pentru popor și a poporului pentru Rege încheie marea operă începută cu credința poporului în Domn și cu credința Domnului în popor.

Dar adevărata mare iubire este mută. În mută iubire, în adâncă recunoștință, în admirațiune, Ție, Rege, se închină, astăzi și de-a pururea, inimele Țerii, inimele Națiunii.

Iubiți școlari,

Pentru edificarea voastră este această serbare. Luați învățătură și exemplu din marile învățăminte ale istoriei, și țineți minte, înainte de toate, cuvintele Regelui nostru, care cere: «*Să sădăm în inimele tinerimii sentimentul datoriei către Țeară și mai înainte de toate iubirea de Patrie*»¹⁰⁾.

¹⁰⁾ II, 22.

Căci, precum Regele ne spune: «*Lucrul nostru nu este încă sfârșit, timpul luptelor și sacrificiilor nu este încă trecut, căci încă n'am ajuns la finitul misiunii noastre*» ¹¹⁾.

Lucrarea ce mai este de îndeplinit, mâne va fi cerută vouă.

* *
* *

Cuvine-se ca să încheiem frumoasa serbare de azi cu o scumpă amintire din trecut.

Serbătoarea zilei de 10 Maiu, astăzi în anul 1900, are o îndoită splendoare: ea coincide cu aniversarea seculară a unei zile de glorie a străbunilor. Acum trei sute de ani, Mihaiu Vodă Viteazul, domnul-erou al Țerii Românești, biruitor în Ardeal, intră, venind de peste munți să cuprindă Moldova, triumfător în Capi-

¹¹⁾ I, 480.

tala lui Stefan cel Mare, în sfânta cetate a Sucevei, ca domn al țărilor surori unite. Eră o mândră prevestire a unui mândru viitor ¹²⁾.

12) Mihaiu Viteazul, după ce liberase Țeara Românească de jugul turcesc (1594) și cucerise Ardealul dela Unguri (1599), întreprinde din Ardeal, în primăvara anului 1600, să cucerească Moldova, unde voevodul Ieremie Moghila, în unire cu Polonii și cu Turcii, urmă o politică dușmănoasă față de marele luptător pentru desrobirea națională. Prin cucerirea Moldovei, Mihaiu voiă să îndeplinească unirea Românilor din țărele surori, sub domnia sa și a casei sale și sub protectoratul împăratului Germaniei, cu care se aliase în contra Turcilor. In 8 Maiu el trecu munții, intrând cu oaste în Moldova pe la Trotuș. In 16 Maiu Mihaiu eră la cetatea Sucevei, de unde dă veste despre învingerea raportată asupra lui Ieremie și despre cucerirea Moldovei. Moldovenii îl primiră ca pe un mântuitor, și mai toată oastea moldovenească trecu la dînsul. Ieremie, cu puțini credincioși ai sei și cu Polonii ce-i venise în ajutor, se refugiè în cetatea Hotinului. Mihaiu îl urmări; în 20 Maiu el eră la Hotin. Lăsând aici o parte din oaste pentru cuprinderea cetății, el se întoarse la Suceava, unde primi jurămîntul ca «Voevod al Moldovei, Țerii Românești și Transilvanici»; apoi merse la Iași, unde puse un guvern milităresc pentru stăpânirea

Măreață Umbră, privește Urmașul teu!
Idealul neatârării pentru care tu ai
luptat, sfărâmând lanțul robiei păgâne,
El, cel întâiu pe urma ta, din nou și
pentru totdeauna l-a realizat.

Privește țeara ta! Unită, liberă și in-
dependentă, atingând un țel demult
dorit, ea pășește cu pas mândru spre
un mai falnic viitor.

Privește poporul teu! Inaintat în calea
lui, el este și ține să fie element de
ordine, de progres și civilizațiune între
popoarele Resăritului.

Privește oastea română, biruitoare și
gata de biruință!

Statuea ta, înaintea căreia ea defilă
astăzi, pareă a se însufleți în fața pri-
velistii mărețe.

țerii cucerite, și pe la finea lui Iunie se în-
toarse în Ardeal. Acolo îl așteptă evenimen-
tele care avură de urmare căderea lui atât de
nenorocită, cu dînsul căzând și marea cauză
pentru care a luptat și murit.

Noi ne închinăm ție, și trofeele biruinței noi am pus la picioarele tale.

Cu noi împreună, vino și tu, mare Umbră, de te închină, salutând pe viteazul Domn care la biruință a condus această oaste; pe biruitorul Domn care la independență și regalitate a condus această țeară; pe înțeleptul Domn care spre progres a îndreptat și în fală a înălțat această națiune: pe veneratul și preascumpul nostru Rege și Domn Carol.

Trăească M. S. Regele Carol I!

Trăească M. S. Regina Elisabeta Doamna!

Trăească și crească Augusta Dinastie!

Trăească și înflorească România!
